

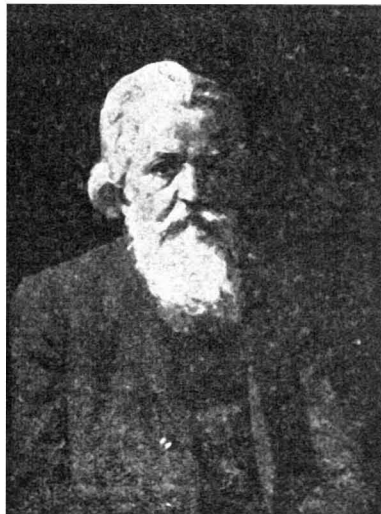
Technika
a magyar technikusok lapja.

„A Technikus” folytatása.

TÓTÖSSY BÉLA

Tótóssy Béla műegyetemi ny. r. tanárnak temetésén, 1923 szeptember 5.-én, a m. kir. József-műegyetem tanácsa nevében a következő gyászbeszédet tartotta *dr. ifj. Szily Kálmán*, a mérnök- és építész-osztály e. i. prodékánja.

Amikor a műegyetem nyári csendjét felváltani készül az újra beköltöző élet zaja, amikor a magyar fiatalság egy új évjárata jó szomjas ajakkal a tudomány kútjához, fekete zászlók fogadják az újonnan érkezőket és komoran adják tudtul a gyáshírt, hogy a Halál angyala látogatta meg a műegyetemet és hogy kiragadta a tanárok sorából *Tótóssy Bélát*. Óh mily tragikusan szomorú találkozása ez a műegyetemre jövő ifjúságnak, mely első lépését teszi meg a földi hivatásának ismeretlen jövő felé vezető útján és a műegyetemről távozó öreg tanárnak, aki földi élet-pályájának utolsó lépését teszi meg és ezzel átlép abba az ismeretlen birodalomba, amelyből nincs visszatérés, amelyet emberi elme tudása számára soha fel nem kutathat, de amelynek rejtelmes sötétjébe a földi lét nyomorúságában vergődő emberi lélek a hit szövéténekével visz be fénysugarat. És ugyanez a fénysugár enyhíti azt a fájdalmat is, amely most szívünket tépi, amikor örök búcsúvételre gyűltünk össze ravatalod körül, mert beviszi a szívünkbe azt a magasztos vigaszt, hogy

nem halt meg az, amit Benned itt e földön nagynak, szépnek, jónak, nemesnek ismertünk, hogy mindez nem csupán mint Lényed emléke él tovább mibennünk, amíg mi is rá nem lépünk a túlvilág hídjára, hanem ott a túlvilágon életet él halhatatlan lelkeddel.

Tötössy Béla földi élet útján az első elhatározó lépést ezelőtt egy félszázaddal tette meg, amikor mint gyermekifjú elhagyta a szülői várost, Temesvárt és Zürichbe ment, hogy az ottani nagyhírű műegyetemen, amely akkor valóságos Mekkája volt a tudást kereső technikus-világnak, mérnökké képezze ki magát. Az ifjút férfivá érlelő éveket Zürichben töltötte és ezek az évek sorsdöntőek voltak élet pályája, családi élete és egyénisége kialakulásában.

Tanárai közül reája a legnagyobb hatást *Fiedler*, a geometriának tudós tanára tette és ez a hatás olyan nagy volt, hogy mihamar letérítette az eredetileg választott életpályáról, a mérnökségről és kifakasztotta benne az igazi hivatást, hogy a geometriai tudományokat mint tudós művelje és mint tanár hirdesse. Ezért későbbi zürichi éveiben már kizárólagosan geometriai tanulmányokban mélyed el és tanárának, Fiedlernek egyik legkiválóbb tanítványává, majd munkatársává válik.

Zürichben találja meg azt a nőt, aki hitvesévé lön, aki lélekben-nyelvben magyar asszonnyá válik és aki vele lelkileg teljesen egybeforrva az élet minden viszontagságában, a sors jó és rossz fordulataiban hűséges élettársa.

De Zürich kétségen kívül döntő hatással volt jellemének és az életről vallott felfogásának kialakulására is; a svájci polgár igénytelen, egyszerű, kötelességteljesítő életmódjának éveken át történő szemlélése bizonyára nagyban hozzájárult annak a nemes felfogásának a megerősödéséhez, amely egész élete folyását irányította, hogy nem az anyagi javak mohó keresése, nem a hatalomért való törtetés, hanem a becsületes munka, a kötelességteljesítés, a kevéssel való megelégedés és a szép családi élet teszi az embert magánéletében boldoggá és közéletében hasznossá.

A hazai tudományos körök figyelme csakhamar ráterelődött a Zürichben dolgozó fiatal tudósra; így Tötössy Béla már 1882-ben a budapesti József-műegyetemre kerül, ahol kezdetben a nagy matematikusnak, König Gyulának oldalán mint repetitor működik, majd pár év múlva megszerzi a magántanári habilitációt és már 1889-ben katedrát nyer, az ábrázoló geometria tanárává neveztetik ki.

Fiatalos tüzzel, lázas lelkesedéssel végzi munkáját a fiatal tanár; az ábrázoló geometriának, a mérnök, az építész, a gépészmérnök ezen nélkülözhetetlen alaptudományának anyagát is valósággal megfiatalítja, mert beleviszi a modern projektív geometriát. Az évek, az évtizedek multak, a fiatal tanár közeledik a pátriarkák életkorának küszöbéhez, de a tűz, a lelkesedés gyengítetlenül megmaradt. Az utolsó emberöltő alatt végzett magyar mérnökök mind tanítványai voltak Tötössy Bélának és alig lehet ezek között olyan, aki ne a hála és szeretet meleg érzésével gondolna vissza a szigorú, de mindig igazságos jó tanárra. De a hála és a szeretet nem csupán az előadó és vizsgáztató tanárt illeti meg, hanem megilleti azt a Tötössy Bélát, aki a tanári hivatásnak ideális felfogásában önmagát valósággal megsokszorozva fáradozik azon, hogy a műegyetemi ifjúság anyagi életét lehetőleg gondnélkülivé és lelkiéletét szebbé tegye. Tanárelnöke a műegyetemi menzának, tagja az Egyetemi Kórházegylet igazgatóságának, tagja a Szent Imre internátus-

egyesület igazgatóválasztmányának, dominusa a „Hungária“ magyar technikusok egyesületének, elnöke a műegyetemi zenekarnak. Tötössy Bélára alkalmazva nem frázis az, hogy a tanítvány tanárában második atyját tiszteli.

Ám a tanárnak nemcsak tanítványai, hanem tanártársai is vannak. Tanártár-
saival szemben Tötössy Béla mintaképe volt az ideálisan jó kollégának, aki részt
vesz a társa örömeiben-bánatában, aki kitarja egész szívét és megosztja lelke
kincseit. Tanártársai Tötössy Bélában a tanárt, a tudóst tisztelték és az embert
szerették. A műegyetem közügyeiben állandóan tevékeny részt vett Tötössy Béla,
a vállalt munkát mindig az őt annyira jellemző pontossággal és lelkiismeretességgel
végezte el; a rektori tanácsnak három éven keresztül volt tagja, mint a mérnök-
és építész-osztály dékánja.

Tötössy Béla azonban nem csupán a mérnökképzés terén szerzett elévülhe-
tetlen érdemeket, hanem a középiskolai tanárképzésre is irányítólag hatott,
amennyiben a geometria magasabb fejezeteiből előadásokat tartott a tanárképző-
intézetben és tagja volt az országos középiskolai tanárvizsgálóbizottságnak.

Ám ez a nagy tanári elfoglaltsága sem ölte meg Tötössy Bélában a tudóst.
Nagy eredménnyel és buzgalommal fejleszti tovább választott tudományát, a
geometriát; a *Mathematische Annalen*ban megjelent nagy értekezésén kívül egy-
másután jelennek meg értekezései az akadémia matematikai és természettudományi
folyóiratában. A tudósnak nyújtotta az elismerés pálmáját a Magyar Tudományos
Akadémia, amikor őt 1899-ben levelezőtágyává választotta és a kolozsvári Ferenc
József Tudományegyetem, amikor őt a tiszteleti bölcsészeti doktori címmel tüntette ki.

Tötössy Béla egyik lelkes felkarolója és támogatója volt annak a gondolatnak,
hogy a magyar matematikusok és fizikusok társulatba tömörüljenek; ott állott a
Mathematikai és Fizikai Tarsulat bölcsőjénél és a társulat ügyeinek intézésében
élenk részt vett, mint választmányának tagja.

Tötössy Béla! Végigpillantottunk azon a félszázadon, amely nyilvános életed
első stációja, Zürich, és utolsó stációja, ravatalod, közé esik. E félszázad
alatt nem léptél ki hivatásod kereteiből, megmaradtál tanárnak és tudósnak és
mégis mily sokoldalú, eredményekben minő gazdag, hatásban mily hasznos és
áldásos életed! De a közélet férfiának is van magánélete, van szíve, amely örülni
és szenvedni tud. A Te jellemed, szerénységed, egyéniséged harmonikus derűje
valósággal predestinált arra, hogy boldog légy. Boldog is voltál, noha nem volt
könnyű az életed, noha gondból, bajból, sorscsapásból bőven kijutott; de mégis
boldog voltál, mert minden megpróbáltatáson átsegített és lelked nyugalmát mindig
visszaadta az Istenben való eleven hited és az a nagy szeretet, amely családot
tagjait összefűzte.

A tér világát kutató elméd megszűnt dolgozni, a családotért, az ifjúságért,
a jó barátokért, a hazáért oly melegen érző szíved megszűnt dobogni, lelked el-
szállt abba az ismeretlen végtelenbe, megjelenik Teremtőd előtt és a lelkek
ismeretlen nyelvén szerényen mondja: „Uram, befejeztem földi életpályámat és
azt hiszem, hogy megtettem kötelességemet“.

Igen, megtetted kötelességedet! Ezzel vesz Tőled örök búcsút a József-
műegyetem tanácsa és a Magyar Tudományos Akadémia. Porlandó tested a sír
mélyébe süllyed, halhatatlan lelked az ég magasába száll; de emléked és munkád
a miénk marad. Isten veled!